03/09/2019

“Αναχρονιστικό το θεσμικό πλαίσιο των Εκκλ. Δικαστηρίων”

/ Συνεντεύξεις

Στην αναθεωρημένη έκδοση του τόμου του με τίτλο **«Εκκλησιαστικό Δίκαιο»** αναφέρθηκε σε αποκλειστική συνέντευξή του στο Πρακτορείο **«Ορθοδοξία»** και στον Αντώνη Μακατούνη, ο Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ **κ. Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου**, ο οποίος επισήμανε τις βασικές αλλαγές (σ.σ. του τόμου) και τις τροποποιήσεις του σε σχέση με τις προηγούμενες δύο εκδόσεις. Ο έγκριτος νομικός δεν... μάσησε τα λόγια του αναφερόμενος και στο «ευαίσθητο» (από κάθε άποψη) θέμα των Εκκλησιαστικών Δικαστηρίων τονίζοντας με έμφαση ότι διέπονται από αναχρονιστικό και παντελώς ξεπερασμένο θεσμικό πλαίσιο.

Ο έμπειρος Καθηγητής προσέθεσε ακόμα τους λόγους για τους οποίους πρέπει να κάνει κάποιος μεταπτυχιακό στο Εκκλησιαστικό Δίκαιο.

Κύριε Καθηγητά, το εν λόγω επιστημονικό σας πόνημα με τίτλο «Εκκλησιαστικό Δίκαιο» – που επιτρέψτε μου να πω ότι είναι ένας «χρυσός νομικός οδηγός» για όλα τα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα και

τους εκκλησιαστικούς θεσμούς και οργανισμούς – κυκλοφόρησε πριν από λίγους μήνες σε τρίτη αναθεωρημένη έκδοση. Ποιες είναι οι βασικές αλλαγές σε σχέση με τις προηγούμενες δύο εκδόσεις;

Αγαπητέ κύριε Μακατούνη, κατ' αρχάς σας ευχαριστώ για τη φιλοξενία στον έγκριτο ιστοχώρο του Διεθνούς Πρακτορείου Εκκλησιαστικών Ειδήσεων **«ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ»**.
Η τρίτη αυτή έκδοση κρίθηκε επιβεβλημένη κυρίως από την ανάγκη επικαιροποιήσεως ενός έργου, το οποίο οι κριτικές θεωρούν ως το πληρέστερο στο χώρο του. Σημαντικές αποφάσεις δικαστηρίων όλων των βαθμίδων – κυρίως του Αρείου Πάγου και του Συμβουλίου της Επικρατείας – σε μία άρρηκτη ασφαλώς σχέση με την παλαιότερη νομολογία, διαμορφώνουν έναν νέο ερμηνευτικό ορίζοντα της ύλης του Εκκλησιαστικού Δικαίου. Το βιβλίο καλύπτει τα ενδιαφέροντα τόσο των φοιτητών των Νομικών και Θεολογικών Σχολών, όσο και τις πρακτικές ανάγκες των νομομαθών κάθε κατηγορίας (δικηγόρων, δικαστών, συμβολαιογράφων, νομικών συμβούλων), αλλά και κληρικών ή λαϊκών, στους οποίους έχει ανατεθεί το πραγματικά δυσχερές έργο της διοίκησης του εκκλησιαστικού οργανισμού και των νομικών του προσώπων (Ι. Μητροπόλεων, Ναών, Μονών, Προσκυνημάτων).

Πόσος χρόνος χρειάστηκε (αρχικά) για την εν λόγω άρτια πολυσέλιδη επιστημονική σας εργασία; Ποιό ήταν το κίνητρό σας και ποιοί οι λόγοι που σας έκαναν να ενσκύψετε για να δημιουργήσετε το επιστημονικό σας πόνημα;

Το έργο συμπυκνώνει μία εμπειρία 15 περίπου ετών διδασκαλίας του γνωστικού αντικειμένου του Εκκλησιαστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή Θεσσαλονίκης, μαζί με την παρουσίαση των κεντρικών θέσεών του σε δεκάδες συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η ίδια εμπειρία εμπλουτίσθηκε από την 25ετή συνεχόμενη άσκηση μάχιμης δικηγορίας, με κύριο αντικείμενο εκκλησιαστικές υποθέσεις, ιδιαίτερα από το πεδίο της εκκλησιαστικής περιουσίας.

Γίνεται, μεταξύ άλλων, αναφορά στο "ευαίσθητο" θέμα της Εκκλησιαστικής Περιουσίας, στον τρόπο λειτουργίας των Εκκλησιαστικών Δικαστηρίων, αλλά και στις σχέσεις Κράτους – Εκκλησίας. Πείτε μας αναλυτικότερα.

Κατ' αρχάς, το νομικό πλαίσιο που διέπει σήμερα την εκκλησιαστική περιουσία είναι ιδιαίτερα σύνθετο και δυσερμήνευτο. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί, ότι με σειρά νομοθετημάτων, που η παρούσα εκκλησιαστική διοίκηση μερίμνησε να τεθούν σε ισχύ ήδη από το έτος 2014 και μετά, μεγάλο μέρος της εκκλησιαστικής,

και δη της μοναστηριακής περιουσίας, εξοπλίσθηκε με ισχυρούς νομικούς τίτλους ιδιοκτησίας. Έτσι, ένα ακανθώδες και μακροχρόνιο πρόβλημα – αυτό της έλλειψης σύγχρονων τίτλων της εκκλησιαστικής, κυρίως δε της μοναστηριακής περιουσίας – φαίνεται να βρίσκει τη λύση του.

Αν και τούτο μπορεί να πιστωθεί στα υπέρ της σύγχρονης εκκλησιαστικής διοίκησης, στα αρνητικά της πρέπει να καταλογισθούν νομοθετικά μέτρα που η ίδια θέσπισε σε βάρος των Μονών της πατρίδας μας. Το τελευταίο αυτό γεγονός φανερώνει μία εξουσιαστική αντίληψη της διοικούσας Εκκλησίας σε βάρος του αρχαίου νομοκανονικού θεσμού της αυτοδιοίκησης των Μονών – έναν θεσμό που σεβάστηκαν άγιοι πατέρες μας επί αιώνες. Πρέπει επιτέλους να μάθουμε να σεβόμαστε το Κανονικό Δίκαιο όπως αυτό ακριβώς είναι και ως προς όλα όσα επιτάσσει, και όχι μόνον ως προς όσα νομίζουμε ότι μας συμφέρουν, όταν κρατούμε οι ίδιοι την εκκλησιαστική εξουσία.

Αναφορικά τώρα με τα εκκλησιαστικά δικαστήρια, υπενθυμίζω ότι οι σύγχρονοι νομικοί θεωρούμε πως πρόκειται για κατασταλτικά όργανα, που λειτουργούν σε αντίθεση προς το Σύνταγμα. Διέπονται από το αναχρονιστικό και παντελώς ξεπερασμένο θεσμικό πλαίσιο μίας …. μεσοπολεμικής νομοθεσίας, και συγκεκριμένα το Ν. 5383/1932 «περί Εκκλησιαστικών Δικαστηρίων…», που μυρωδιά δεν έχει πάρει από τις αλματώδεις ποινικοδικαιικές εξελίξεις των τελευταίων τουλάχιστον 50 ετών. Φυσικά, «κομίζω γλαύκα…» και δεν αυταπατώμαι ότι μέσα στην Ι. Σύνοδο δεν υπάρχουν έγκριτοι περί τα νομικά κληρικοί ή λαϊκοί, που κατανοούν πλήρως το πρόβλημα. Αλλά δεν παρεμβαίνουν, διότι εν τέλει υπερισχύει η άποψη να μην αλλαχθεί τίποτε, καθώς σκοπός του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των εκκλησιαστικών δικαστηρίων δεν είναι – όπως κάθε καλόπιστος τρίτος θα νόμιζε – η αδέκαστη απονομή της εκκλησιαστικής δικαιοσύνης, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τις επιταγές του Κράτους Δικαίου, αλλά κυρίως η ανέλεγκτη καταστολή κληρικών που είτε προέβησαν σε κάποιο παράπτωμα, είτε που τόλμησαν να αμφισβητήσουν αυταρχικές αποφάσεις της διοικούσας Εκκλησίας. Δείτε για παράδειγμα τι γίνεται με τη σωρηδόν επιβολή του λεγόμενου «επιτιμίου ακοινωνησίας», ενός μέτρου το οποίο, με τον αυταρχικό τρόπο που λαμβάνεται, εκθέτει την ίδια την διοικούσα Εκκλησία. Την ίδια στιγμή, με τα παραπτώματα Μητροπολιτών δεν ασχολείται κανείς…

Θυμάμαι τώρα ένα επισκοπικό δικαστήριο Μητρόπολης, ενώπιον του οποίου παρέστην πριν λίγα χρόνια ως συνήγορος υπεράσπισης ενός ανελέητα καταδιωκόμενου κληρικού: ήταν από την αρχή της «δίκης» φανερό ότι ο Μητροπολίτης δεν είχε ιδέα από τον τρόπο άσκησης των σχετικών καθηκόντων του, στο πλαίσιο της ευαίσθητης δικαστικής λειτουργίας. Απέρριπτε

αναιτιολόγητα, με τρόπο πείσμονα και εμμονικό, τις προβαλλόμενες εκ μέρους μας ενστάσεις, χωρίς να καταλαβαίνουμε το γιατί. Ένα πράγμα ήταν όμως προφανές: ότι ο Δεσπότης ήθελε πάση θυσία να καταδικάσει τον κληρικό, εκδίδοντας μία έωλη αλλά και ολοφάνερα προειλημμένη δικαστική απόφαση.
Είναι να φτάνει κανείς σε απελπισία με τέτοιες εξουσιαστικές νοοτροπίες, που δεν αλλάζουν όσα χρόνια και να περάσουν. Κρίμα …

Είσθε Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και διδάσκετε σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο τα μαθήματα «Εκκλησιαστικό Δίκαιο», «Δίκαιο και Θρησκεύματα», «Ecclesiastical Law» και «Comparative Ecclesiastical Law». Ποιοί είναι οι βασικοί λόγοι για να κάνει κάποιος μεταπτυχιακό στο Εκκλησιαστικό Δίκαιο; Ποιές είναι οι προσδοκίες με την απόχτησή του;

Σκοπός του μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών μας είναι η θεωρητική, κυρίως όμως η πρακτική, εμβάθυνση σε τομείς όπως:
Σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας,
Οργάνωση και Διοίκηση του Εκκλησιαστικού Οργανισμού,
Οργάνωση και Διοίκηση Μητροπόλεων, Μονών, Ναών και Προσκυνημάτων,
Διοίκηση και Διαχείριση της Εκκλησιαστικής Περιουσίας,
Εκκλησιαστικό Ποινικό Δίκαιο και
Δίκαιο του Αγίου Όρους.
Παράλληλα, η διδασκαλία των ειδικότερων αυτών αντικειμένων πλαισιώνεται από ένα πλήθος γνώσεων σχετικά με το Σύνταγμα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το Διοικητικό, Αστικό και Ποινικό Δίκαιο καθώς και τη συναφή νομολογία δικαστηρίων όλων των κλάδων, ιδίως του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρείου Πάγου.
Έτσι, ο τελειόφοιτος του μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών στο Εκκλησιαστικό Δίκαιο έχει τη δυνατότητα να κατανοεί τις θεσμικές λειτουργίες του Εκκλησιαστικού Οργανισμού, αναλαμβάνοντας επιτελικές θέσεις σε αυτόν.

ΝΟΜΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ
1

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΣ

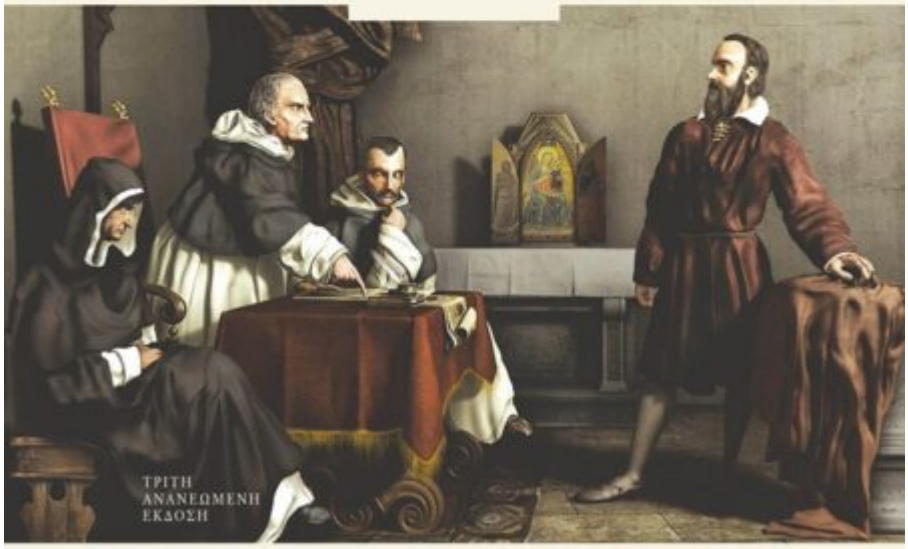

ΤΡΙΤΗ
ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗ
ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

Ευρωπα

Το Πλούσιο Επιστημονικό Συγγραφικό έργο του:

Ο Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου είναι Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ (στη βαθμίδα του Αναπληρωτή). Απόφοιτος της Νομικής Σχολής Αθηνών, έλαβε επανειλημμένα υποτροφίες για την πραγματοποίηση μεταπτυχιακών σπουδών (Παρίσι), ενώ συμμετείχε και σε μεγάλο αριθμό συνεδρίων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Τυβίγγη, Μαδρίτη, Ελσίνκι, Λονδίνο, Λευκωσία κ.ά.).
Διδάσκει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο τα μαθήματα Εκκλησιαστικό Δίκαιο, Δίκαιο & Θρησκεύματα, Ecclesiastical Law, Comparative Ecclesiastical Law.
Από το 2002 ασκεί μάχιμη δικηγορία, ιδίως στον Άρειο Πάγο και το Συμβούλιο της Επικρατείας.
Η επιστημονική του εργογραφία περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό μελετών στις κυριότερες ευρωπαϊκές γλώσσες. Ξεχωρίζουν οι μονογραφίες του:
■ Εκκλησιαστικό Δίκαιο, εκδόσεις Παπαζήσης, 3η έκδοση, Αθήνα 2019 (σσ. 530).
■ Εκκλησιαστική Περιουσία και Εθνικό Κτηματολόγιο. Νομοθετικές, θεωρητικές και νομολογιακές προϋποθέσεις ένταξης της ακίνητης περιουσίας των

εκκλησιαστικών νομικών προσώπων στο Εθνικό Κτηματολόγιο, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη (σελ.: XXIX + 480).

■ Religion and Law in Greece, 'Law & Business', Wolters Kluwer Law International, The Netherlands/Alphen aan den Rijn 2015, (σσ. 242) [ετοιμάζεται η β΄ αναθεωρημένη έκδοση].

■ Το φορολογικό καθεστώς των θρησκευμάτων. Φορολογική ισότητα και θρησκευτική ελευθερία, εκδ. Σάκκουλα, σειρά: «Δίκαιο και Θεσμοί 6», με πρόλογο του Διευθυντή της σειράς Χ. Παπαστάθη, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005 (σσ. I-XXVIII+ 409).

■ Θεωρία και Πράξη του Εκκλησιαστικού Δικαίου Ι, Θεσσαλονίκη 2014 (σσ. 350).

■ Θρησκευτική Νομοθεσία. Ειδική Νομοθεσία – Βιβλιογραφία – Νομολογία, Αθήνα 2009 (σσ. 2037). Το έργο εκπονήθηκε από κοινού με τον Ομότιμο Καθηγητή του Εκκλησιαστικού Δικαίου της Νομικής Σχολής Αθηνών Σ. Τρωιάνο).

■ Τα όρια της εκκλησιαστικής αυτοδιοίκησης. Τόμος Α΄: Κανονιστική Αρμοδιότητα, Θεσσαλονίκη 2012 (σσ. 375).

■ Δικαιϊκές πηγές του καθεστώτος της Εκκλησίας Κρήτης, εκδ. Νομοκανονική Βιβλιοθήκη 13, Κατερίνη 2004 (σσ. 356).

■ Θεσμοί Δικαίου Αγίου Όρους, Θεσσαλονίκη 2009 (σσ. 190).

■ An Introduction to Hellenic Ecclesiastical Law, Thessaloniki 2012 (pg. 220).

■ Ορθόδοξη Εκκλησία της Κρήτης. Θεσμοί και διοικητική οργάνωση κατά τον Καταστατικό της Νόμο (Ν. 4149/1961), (διδακτορική διατριβή), Ινστιτούτο Κρητικού Δικαίου, τόμ. Θ΄ (2001), Χανιά Κρήτης (σσ. 543).